

ikke kan begaa sig i Konkurrencen med Amerika o. s. v. Disse Klager ere gamle og have lydt længe, og det er da paa Tide, at man søger at stotte Landbostanden, saa at den kan tage Konkurrencen op til Trods for de høie Byrder, der hvile paa den, til Staten og især til Kommunerne. Her er en Maade, hvorpaa det kunde lade sig gjøre. Naar denne raa Sprit blev fabrikeret rundt omkring i Landet, navnlig i Sjælland, hvor der er saa mange magre Egne, og saa under Toldseal besørgetes til Frihavnen, og der blev rektificeret, saa vilde den desfra kunne udgaa til Udlandet — jeg forudsætter til Spanien og andre Vinlande — medens det, der skulde forbruges i Indlandet, saa kunde gaa rektificeret ind og saa naturligvis betale Told. — Saaledes er der ikke saa, navnlig af de smaa Fabrikationer, der, som det har viist sig i Hamborg, danner sig paa et saadant frit Territorium, der sikkert ogsaa vilde opstaa her. Jeg skal imidlertid ikke duale herved, men blot henpege herpaa, og i Forbindelse dermed skal jeg gjøre opmærksom paa, at det Territorium, som Handelsstandens Betænkning har tænkt sig, næppe vil være tilstrækkelig. Den før nævnte Forfatter mener — og vistnok med Rette — at man bør søge at faae et langt større Territorium ved nemlig at inddrage hele den ny projekterede kjøbenhavnske Havn under Frihavnen, saa at denne kommer til at strække sig lige fra Svineslagteriet til Østerbros Gasværk og helt ind til Kastellet — ja muligvis kunde man i Tidens Løb, hvis der skulde vise sig Trang dertil, tage Kastellet med, da dette jo ikke længere gjør nogen Nytte. Det forekommer mig indlysende, at en saadan Udvikling af Handelsforholdene i Kjøbenhavn vilde medføre ganske overordentlig store Goder, baade direkte og indirekte, ikke alene for Kjøbenhavns Handelsstand, men ogsaa for Landbostanden og de Industriadrivende ved overhovedet at bringe det Liv i Forretningerne, hvortil der i høi Grad trænges, ikke alene i Kjøbenhavn, men over hele Landet. Der er derfor allerede i og for sig tilstrækkelig Grund til at inødekomme disse Krav, tilmed da de Udgifter, der anvendes til Fremme af Handel og Industri ere af produktiv Natur. De Benge, som anvendes til slige Institutioner, ere ikke tabte, men give tværtimod gode Renter og bringe indirekte store Fordele for Nationalformuen og den nationale Selvstændigheds Udvikling. De Benge ere særdeles vel anvendte; men de Benge, som man lægger i Fæstninger, ere bortte, give ikke Rente, men koste kun aarlig Bedtigholdelse, og om de Benge, man anvender paa Slotte, gjælder det Samme: de

komme aldrig igjen. De Benge derimod, der bruges til produktive Diemed, komme igjen og komme igjen med Renter. Der er imidlertid ogsaa en særlig Grund til netop i dette Øieblik at komme Kjøbenhavns Handelsstand og derigjennem hele Landets Handelsstand til Hjælp. Det er jo øiensynligt, at Kjøbenhavn er i betydelig Tilbagegang. Ikke alene i de hvide Distrikter staa de mangfoldige Veiligheder ledige, men selv store Forretningslokaler i Hjertet af Byen, som tidligere søgtes af Mange, staa nu ubenyttede hen. Det er Følgen af, at der er Arbeidsløshed her. Alle de Arbeidere, som ere løse og ledige, og som kunne forlade Byen rejse bort, mange gaa f. Ex. til Hamborg, hvor Myndighederne have været saa forsynlige at benytte denne døde Periode til Anlæg af offentlige Bygninger og andre offentlige Institutioner. De derimod, der ere knyttede til Byen med saa stærke Rødder, at de ikke kunne forlade den, blive i deres Neder og fult. Det mindre Forbrug, som fremkommer i alle Retninger, viser sig igjen i, at Kjøbmændenes, de Industriadrivendes og Haandværkerenes Næringsveie gaa tilbage. Følgen bliver saa igjen, at de ikke kunne betale den Husleie, som fordras. Det gaar da ud over Eiendomsbesidderne og Grossjererne, og det hele Samfund lider derved. Vi have atter her Historien fra Rom, da Plebeierne udvandrede fra Rom til det hellige Bjerg, hvorfra saa Menenius Agrippa førte dem tilbage igjen ved den gamle bekendte Fabel om Mavens og Lemmerne; nei Arbeiderstanden kan ikke undværes, og derfor er det urigtigt, naar man ikke søger at beskæftige den. Vi have oplevet, at naar Arbeiderstanden fortjener godt, have de andre Medlemmer af Samfundet det ogsaa godt. Men der er endnu en særlig Grund til at tage dette Spørgsmaal under Overveielse og efter min Mening til at søge det udført saa snart som muligt. Der er nemlig en alvorlig Fare, som truer Kjøbenhavns Handel gjennem den nordtjydske Kanal, som nu er besluttet anlagt med den meget store Udgift af 150 Mill. Rmk. fra Elben til Østersøen; det er øiensynligt, at hvis denne Kanal kommer til Udførelse, vil det være det stærkeste Slag, som Tjydsland har tilføiet os; thi derved vil vor Handel hæmmes i en følelig Grad. Jeg forudsætter, at Tjydsterne ved Endepunkterne af Kanalerne anlægge en saadan Frihavn, som jeg foreslaar anlagt her, og Følgen vil da let blive den, at hele den Mellemhandel, som hidtil er gaaet over Kjøbenhavn, vil flytte f. Ex. til Kiel, der har en fortræffelig Havn, hvor selv de største Skibe kunne løbe ind. (Afbrydelse) Det erede